तथेति तत् प्रतिश्रुत्य भगवान् हव्यवाहनः । खाण्डवे तेन कालेन प्रजज्वाल दिधक्षया ।

इत्यादिपर्व्वणि खाण्डवदहनपर्व्वणि शार्ङ्गकोपाख्याने ऊनत्रिंशदधिकद्विशतोऽध्यायः ॥ २२९ ॥

॥ वैशम्पायन उवाच । ततः प्रज्वलिते वह्नौ शार्ङ्गकास्ते सुदुःखिताः । व्यथिताः परमोद्विग्ना नाधिजग्मुः परायणं ।

निशम्य पुत्रकान् बालान् माता तेषां तपस्विनी । जरिता दुःखशोकार्ता विललाप सुदुःखिता । ८२६५

॥ जरितोवाच ॥ अयमग्निर्दहन् कक्षमित आयाति भीषणः । जगत्सन्दीपयन् भीमो मम दुःखविवर्द्धनः ।

इमे च मां कर्षयन्ति शिशवो मन्दचेतसः । अवहाय्यरणैर्हीनाः पूर्व्वेषां नः परायणाः ।

चासयंश्चायमायाति लेलिहानो महीरुहान् । अजातपक्षाश्च सुता न शक्ताः सरणे मम ।

आदाय च न शक्नोमि पुत्रांस्तरितुमात्मना । न च त्यक्तुमहं शक्ता हृदयं दूयतीव मे ।

कन्तु जह्यामहं पुत्रं कमादाय व्रजाम्यहं । किन्नु मे स्यात्कृतं कृत्ये किं वा मन्यत पुत्रकाः । ८२७०

चिन्तयाना विमोक्षं वो नाधिगच्छामि किञ्चन । छादयिष्यामि वो गात्रैः करिष्ये मरणं सह ।

जरितारौ कुलं ह्येतत् ज्येष्ठत्वेन प्रतिष्ठितं । सारिसृकः प्रजायेत पितॄणां कुलवर्द्धनः ।

स्तम्बमित्रस्तपः कुर्य्यात् द्रोणो ब्रह्मविदाम्बरः । इत्येवमुक्त्वा प्रययौ पिता वो निर्घृणः पुरा ।

कमुपादाय शक्येयं गन्तुं कष्टापदुत्तमा । किन्नु कृत्वा कृतं कार्य्यं भवेदिति च विह्वला । नापश्यत् स्वधिया मोक्षं स्वसुतानां तदाऽनलात् ।

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ एवं ब्रुवाणं शार्ङ्गास्ते प्रत्यूचुरथ मातरं । स्नेहमुत्सृज्य मातस्त्वं पत यत्र न हव्यवाट् । ८२७५

अस्माभिरिह विनष्टेषु भवितारः सुतास्तव । त्वयि मातर्व्विनष्टायां नातः स्यात् कुलसन्ततिः ।

अन्ववेक्ष्यैतदुभयं चेमं स्यात् यत्कुलस्य नः । तद्वै कर्त्तुं परःकालो मातरेष भवेत्तव ।

मा त्वं सर्व्वविनाशाय स्नेहं कार्षीः सुतेषु नः । न हीदं कर्म्म मोघंस्यालोककामस्य नः पितुः ।

॥ जरितोवाच ॥ इदमाखोर्व्विलं भूमौ वृक्षस्यास्य समीपतः । तदाविशध्वं त्वरिता वह्नेरत्र न वो भयं ।

ततोऽहं पांशुना छिद्रमपिधास्यामि पुत्रकाः । एवं प्रतिकृतं मन्ये ज्वलतः कृष्णवर्त्मनः । ८२८०

तत एष्याम्यतीतेऽग्नौ विहन्तुं पांशुसञ्चयं । रोचतामेष वो वादो मोक्षार्थञ्च कृताशनात् ।

शार्ङ्गा ऊचुः । अवहान्मांसभूतान्नः क्रव्यादाखुर्व्विनाशयेत् । पश्यमाना भयमिदं प्रवेष्टुं नात्र शक्नुमः ।

कथमग्निर्ननो धक्ष्येत् कथमाखुर्न नाशयेत् । कथं न स्यात्पितामोघः कथं माता म्रियेत नः ।

बिलआखोर्व्विनाशःस्यादग्नेराकाशचारिणा । अन्ववेक्ष्यैतदुभयं श्रेयान् दाहो न भक्षणं ।

गर्हितं मरणं नः स्यादाखुना भक्षिते बिले । शिष्टादिष्टः परित्यागः शरीरस्य कृताशनात् । ८२८५

इत्यादिपर्व्वणि खाण्डवदहनपर्व्वणि जरिताविलापे त्रिंशदधिकद्विशतोऽध्यायः ॥ २३० ॥

॥ जरितोवाच ॥ अस्माद्बिलान्निष्पतितमाखुं श्येनो जहार तं । चुद्रं पद्भ्यां गृहीत्वा च यातो नात्र भयं हि वः ।

॥ शार्ङ्गा ऊचुः ॥ न हृतं तं वयं विद्मः श्येनेनाखुं कथञ्चन । अन्येऽपि भवितारोऽत्र तेभ्योऽपि भयमेव नः ।

संशयो वह्निरागच्छेद्दृष्टं वायोर्निवर्त्तनं । मृत्युर्नो बिलवासिभ्यो बिले स्यान्नात्र संशयः ।

निःसंशयात्संशयितो मृत्युर्मातर्विशिष्यते । चर खे त्वं यथान्यायं पुत्रानाप्स्यसि शोभनान् ।